

Nr 60

Av herr **Ericsson** i Näs m. fl., om inrättande vid lantbrukshögskolan eller Uppsala universitet av en lärostol i landsbygdssociologi.

Den sociologiska vetenskapen har under senare år ägnats allt större intresse såväl i vårt land som i andra länder. Men medan denna vetenskap i ett land som Amerikas förenta stater, vilket torde få anses som ett föregångsland på detta område, sedan flera år uppdelats i en rad specialdiscipliner, exempelvis industrisociologi och landsbygdssociologi, saknar vi fortfarande i vårt land varje spår till en sådan uppdelning och specialisering, vilket vi anser vara en stor brist.

I all synnerhet anser vi det betänkligt, att vårt land fortfarande saknar en professur i landsbygdssociologi. Få länder torde kunna uppvisa en samhällsutveckling, vars kartläggning och vetenskapliga bearbetning är så påkallad som utvecklingen på landsbygden i vårt land. Rationaliseringsprocessen inom jordbruket med åtföljande folkomflyttning har skapat egenartade och intressanta problemställningar; industrilokaliseringen till orter, där tidigare endast existerat jordbruk, har skapat sina. Landsbygdsbefolkningens påverkan från de urbana samhällssektorerna genom de moderna kommunikations- och informationsmedlen radion, pressen och bilen, levnadsstandardens förändringar etc. utgör andra faktorer, vilkas verkningar på den enskilde, på gruppen och på samhället det också är av oerhörd betydelse att få belysta. Och sist men inte minst är det viktigt, att de personer, som kanske mer än andra har att leda den ekonomiska, sociala och kulturella processens förlopp — lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens tjänstemän, lantmänna- och folkhögskollärare m. fl. i sin utbildning också får plats för ett ämne, som lär dem förstå sin roll bättre än förut, d. v. s. blir undervisade i landsbygdssociologi.

Eftersom en professur i detta viktiga ämne saknas finns följaktligen inte heller någon landsbygdssociologisk institution i vårt land. En sådan bör emellertid snarast realiseras. Dess uppgift skulle vara tvåfaldig — dels skulle den vara ett centrum för vetenskaplig forskning och undersökning, dels ett centrum för att vid fil. kand.-studiet ge blivande lärare och tjänstemän en utbildning, som gör dem rustade för att lösa de speciella problem, som landsbygdens situation i dag och i framtiden bjuder på.

Det har ibland både från sociologiskt och från annat håll framförts den synpunkten, att den allmänna sociologien, som redan är representerad i vårt land, skulle vara till fyllest för att man skall kunna lösa även landsbygdssociologiens specialproblem. Denna argumentation är väl känd av

dem, som följt debatten kring tillkomsten av de första lärostolarna i "rural sociology" i USA, där också den allmänna sociologien sökte uppträda "odelbar". I dag skulle knappast någon sociolog i USA våga försvara en sådan uppfattning — landsbygdssociologien har visat sig mer än väl kunna försvara sin plats. Följaktligen är landsbygdssociologien i dag representerad vid de flesta amerikanska universitets lantbruksfakulteter.

Ingen torde väl i dag våga hävda, att den fysiska vetenskapen inte bör specialiseras — tillkomsten av atomfysiken är nog som exempel på behovet därav. Lika litet torde man i längden med fog kunna hävda, att sociologien skall arbeta som en odelbar vetenskap.

Detta innebär å andra sidan inte, att landsbygdssociologien skulle avskära kontakterna med den allmänna sociologiska forskningen. Goda kontakter dem emellan är nödvändiga. Vi tror att detta bäst skulle kunna genomföras, om den eventuella professuren i landsbygdssociologi placeras i Uppsala. Den utredning, som vi anser böra föregå tillkomsten av den nya professuren, bör därför också undersöka huruvida den landsbygdssociologiska institutionen skall anknytas till lantbrukshögskolan i Ultuna eller till Uppsala universitet. Det är många skäl, som talar för att den borde förläggas till Ultuna med tanke på att den undervisning, som kommer att bedrivas, främst torde rikta sig till studerande vid nämnda läroanstalt. Erfarenheten från andra länder bl. a. talar för en sådan ordning — i USA är det regel att professorer i landsbygdssociologi knytes till den agrara delen av universitetet.

Å andra sidan får inte placeringen av en eventuell professur bli avgörande för huruvida professuren skall bli realiserad eller ej. Avståndet mellan Uppsala och Ultuna är inte längre än att bägge läroanstalternas studerande med fördel skulle kunna använda sig av den, oberoende av om universitetet eller lantbrukshögskolan fick hysa den.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsam utredning syftande till att antingen vid lantbrukshögskolan eller vid Uppsala universitet upprätta en lärostol i landsbygdssociologi.

Stockholm den 20 januari 1955

Torsten Andersson
i Brämhult

Harald Larsson
i Hedenäset

Fridolf Jansson

Holger Adolfsson

Gunnar Ericsson
i Näs

Gustaf Svensson
i Vä

Per Svensson
i Stenkyrka